

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna: za Zdravstveno dravstvo (vsevo) in Kana-
do \$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za
Chicago in Cincinatti \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za in-
sostavne \$9.00.Subscription rates: for the United States (except Chicago)
and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cincinatti \$7.50 per year,
foreign countries \$9.00 per year.

One opisan po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement. Manuscripts will not be
returned.

Naslov na vse, kar ima stik s tem:

PROSVETA

2657-59 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

123

Datum v objavi, na primer (May 21-22), pomeni, da
ima na naslovu pomeni, da vam je v tem času podoben na-
redil. Ponovilo je priložnost, da vam list ne uide.

Srednjeveška histerija na jugu

Ameriški jug je še vedno petdeset let od-
zad za ostalo "God's country". Gangaška voj-
na v Chicagu in New Yorku ne dela nobene
časti ameriški civilizaciji, toda čakaški gange-
ži so angelji napram linearskim divjakom v
južnih državah. Rajši se pustim odpeljati v
Chicagu "na izprevoz", kakor da bi prišel v ro-
ke drhali v Alabami, Georgiji ali Texasu.

Kakršna je "justica" na jugu, taka je tu-
di zakonodaja. Tam še danes legalno verujejo
v coprnice in sprejemajo opičje postave. Kdor
ne veruje v biblijo, ne more pričati pred sodi-
ščem. Najbrž verjamejo tudi, da je zemlja
plošča.

Država Georgija je sprejela zakon, ki do-
loča smrtno kazen za osebo, kateri se dokaže,
da poskuša — samo poskuša! — izstavi
vstajo proti vladi. Pred kratkim so prijeli
šest možkih, ki se imenujejo kqmunisti, pa so
jih obtožili po tem zakonu, da so izstavi vstajo.
Kako so izstavi in s čim? Na shodu, na kate-
rem je govoril papa Green, predsednik Ame-
riške delavske federacije, so nekaj razgrajali
— in to je bilo vse. Može v Ameriki, ki se na-
ziva jo komunisti, itak ne zmorejo drugega, kot
da dobro kriče in razgrajajo. V glavni Geor-
giji je pa to — vstaja proti vladi.

Sestorica je lahko obsojena na smrt. Na
barbarskem jugu je vse mogoče. Če trejro o-
troci z idoli, je navadno po otrocih. Pametni
ameriški delavci morajo protestirati proti te-
mu početju.

Ako bi bil ameriški jug samostojen, bi bil
še danes — angleška kolonija. Po svoji ra-
zumnosti ne stoji južnjaki nič višje kakor In-
dijci.

Munšajnarski župnik

V Nebraska — mesto se imenuje Schuyler
— so aretirali katoliškega župnika radi butle-
garstva. Dušni pastir je kahal "munšajn" in
svojem farovžu in ga prodajal vsakemu, ki je
prišel ponj. Ko so ga prijeli, je priznal kriv-
do. Župnik se piše Anton Folda.

Stvar sama na sebi ni vredna komentar-
ja. Amerika je danes polna butlegarjev. Vsi
poklici so reprezentirani. Med butlegarji naj-
deš delavce, farmerje — zlasti v biblijskem
pasu na svetem jugu — učitelje, advokate, so-
dnike, umetnike, pisatelje, mežnarje in prote-
stantovske dušne pastirje. Zakaj ne bi torej
tudi katoliški župnik poskušal svojo srečo?
Kuhanje in prodajanje "munšajna" in druge
pijance ni noben greh. To je pribito. Gol busi-
ness je.

Kar je na tej vesti vredno komentarja, je
fakt, da je župnik Folda prodajal dvojni
"munšajn". Njegov "munšajn" iz koruze, rži,
sladkorja ali iz česar, ki ga je kahal v svojem
kotelcu, naredi odjemalca sladkoginjeneja,
njegove možgane pokrpi megla in če ga pre-
več požre, je bolan.

Enake posledice prinaša "munšajn", ki ga
častiti gospod Folda prodaja v svoji cerkvi.
Cerkev je mentalna žganjarna. Tudi v tem
slučaju so odjemalci sladkoginjeneja, zaspani in
sanjavi, pijani, možgane jim pokrpi debela
megla in končno je marsikdo med njimi bolan
— versko blazen. Bistvene razlike ni. "Mun-
šajn" iz koruze in "munšajn" iz katekizma in
biblije bankrotira človeško pamet in reducira
človeka na pijanca. (Pomislite na "munšajn",
ki ga kuha naš slavni gospod Trunkl!)

Vprašanje je le, zakaj sme Folda ali kdor-
koli prodajati ene vrste "munšajn" in upija-
njevati ljudi, ne sme pa prodajati druge vrste,
dasi prva vrsta prav tako ogroža zdravje kakor
druga...

Menda zato, ker je ameriški kongres tudi
pijan.

Ali je glavobol tudi revolucija? Ali je le
posledica kontrarevolucije?

Kaj je delavska ekonomija? Delavska
ekonomija je, če delavska kupi pralni stroj na
obroke, da si prihrani trdo delo, potem pa trdo
gara devet mesecev v tovarni, da plača stroj...

Rumunska komična opera je res lepa in
— nič ne stane za gledalce.

Glasovi iz naselbin

Razmere u Detroitu

Detroit, Mich. — Više puta iz-
lazi po koji dopis odje iz naše
kolonije, ali u tim dopisima ima
čisto slabo nešto o radnim pri-
likama. Mogli bi izbiti radni-
ci drugih država misliti, pa iz-
bita tamo mora da bude dobro,
kako to g. Hoover naziva pro-
speritetu.

Ali kad čovjek malo dublje za-
viru i posmatra ovu situaciju u
kojoj se mi radnici danas nalazi-
mo; onda se dobije sasvim
drugi dojam o cijeloj stvari.

Ovu koloniju je bezposlica u-
hvatila isto onako kao i druge
države i kolonije. Sama tur-
zonska statistika govori, da je
sande ovdje u Detroitu, preko
200 hiljada radnika bez posla.
I kad čovjek posmatra kako
ti radnici svakim danom letaju
od tvornice do tvornice, tražeći
rada za samog sebe i svoju fa-
miliju, da uzdrži na životu; ali
sve uzalud, pred koji tvornicu
došao da tamo čes naći na hi-
ljade radnika gdje stoje u vr-
sti, u nadi očekujući da može
biti dobije kakovu radnju. Ali
sve uzalud i bez svake nade ne-
ma ništa.

I šta se onda dobije na mje-
sto radnje? Kad kompanije vi-
de da radnika sve više i više
dolazi pred tvornice, tražeći za-
rade, onda kojekakovi kompa-
nijaški špijoni in dohukivači i
policijski navali na one siromašne
radnike, sa puškama u ruci i
batinama, a na više mjesta upo-
trebljavaju i štrcaljke čime va-
tru gase. Na takavi brutalni
način rasčerađu one radnike
koji traže zarade, i koji proda-
vadu svoju anagu poslodavcu.
Kompanije ne pitaju dali ovi
radnici imaju da se čime pre-
žive sa svojom familijom ili ne,
nego se jih preganjaju na naj-
prostačkiji način što može da
upotrebe. Radi se gore sa rad-
nicima sada, nego se je to radi-
lo za vrijeme robstva, kad je
radnik morao da radi badave
svoje gospodaru; ako se je slu-
čajno suprot stavio, onda ga je
bičevao i mučio na svakojake na-
čine. Pa tako i današnji tako
rekuć civilizovani gospodari ra-
de sa svojim radnicima, jošte
na bolji i civilizovaniji način.

A u slučaju da se koji radnik
zaradi, ili pa oni koji jošte na
milost i nemilost rade, oni onda
rade "pod naj gorim" uslovima
što si čovjek ne bi mogao zami-
slit, po 10 i 12 sati dnevno, i to
pod najgorim in prečernim ra-
dom, i to uz onu mizeru pla-
ču koja mu ne zadostuje za nje-
gov siromaški potrošak, da u-
zdrži sebe i svoju familiju na
životu.

I sad kad čovjek posmatra da-
našnje uređenje ovoga sistema,
onda mora da dodje do zaklju-
čka, da je nešto porijedi, i na
ovakovi način se neće moći da-
leko da ide. Pošto radnici po-
kraj svega dobara na ovoj kru-
glij zemaljski moradu da strada-
ju in gladuju, onda nije ni čudo
da se radnici bune i traže izla-
za za opstanak avoga života.
Jedini izlaz za radničku klasu
jest, a to je da se dobro zajed-
nički organizira, i najveti rat
svoje neprijatelja, i to da se
organizira u borbene radničke
unije, kao na primjer ovdje u
Detroitu, u Auto Workers Uni-
ju, gdje će radnici sami te uni-
je kontrolirati. Samo sa orga-
nizovanim radom čemo da uspi-
jemo i pobjedimo avog neprija-
telja, kako nam ona stara poslo-
vica kaže, u organizaciji jest
moć. Toga glesa se mi radnici
treba da držimo. Onda će po-
bjeda da bude na našoj strani i
nikako drugačije.

James Latin.

Misli po zboru JSZ

Hermine, Pa. — Zelo pohval-
no se je vredno izraziti o de-
troitskih Slovincih. Osmo zho-
rovanje JSZ nam daje misliti,
da tamošnji rojaki znajo ceniti
delo, katerega smo zastopali.
Med njimi je nekaj rojakov, ki
se borijo v delavskih in sociali-
stičnih vrstah že četr štletja,
na primer brata Mentonija, ki
sta ob zaključku zbora imela
vzpodbudne govore. Ravno ta-
ko tudi sodrug Semrov, ki je
sicer mlajši, vendar pa je nje-
govo izvajanje vredno upošte-
vanja. On je namreč priporo-
čal, naj stari ne silijo otrok

toliko izžolanzu za "white-co-
lar" poklice — klerke in ali-
marveč upoštevajo tudi uče-
nje rokodelskih strok — meha-
nike in podobno.

Glede poročil o slogi v naših
naselbinah, naj ponatisnem sle-
deči kitič, katere je priobčil
Svetozar Banovec v prvomajski
izdaji Proletarca:

Čolnec tvoj varno drži
rasko žez morsko zeleno raven...
v dalje neznanu bit, pri-
dele li srečno v izbrani pristan?

Če ga zaloti vihar
in ga zanese do velikih skal...
ah — baš li mogel krasar
ustaviti ga, da ne trešči v obal?

Ker smo Slovinci del delovne-
ga razreda v tej veliki deželi
ogromnih industrij, je vredno,
da te vrstice globokeje premi-
alimo. Imajo globok pomen za
stvarno in složno delo, potom
katerega lahko dosežemo nekaj,
kar bo nas in naše potomce
opominjalo, da smo tudi Slovinci
graditelji boljše človeške
družbe v tej veliki in bogati de-
želi. Penikni nas opominjajo na
teško borbo življenja, na žr-
tve, ki jih doprinalamo v boju
za obstanek; ampak če bo nas
premalo, ki bi jih razumeli, o-
stanejo njihovi opomini pozab-
ljeni in s tem vse grenkosti, ki
jih delavstvo doprinala na in-
dustrijskih bojnih poljanah.

Življenje je polno bojev. To
pa ne pomeni, da naj bo človek
brezbiziren. Posebno za delav-
skega agitatorja je važno, da
se bojuje strpno, debatira in ar-
gumentira stvarno. Načelo, a-
ko nočeš biti pristaš moje iz-
najdbe danes, ti moram dati
priliko, da si jo ponovno ogleda-
š da ob vsaki priliki, to načelo
je potrebno imeti vedno pred
očmi. Življenje človeka je tako
kratko, da se res ni vredno je-
ziti.

Ko sem svoje čase občeval z
Nemci v njih deželi in tudi tu-
kaj, navadno na nedeljnih ses-
stankih pri čaši piva, je bila nji-
hova zadnja beseda: "Mi Nemci
še vedno enega popljemo,
predno se razidemo." V teh be-
sedah je zapopadna sloga in
skupno delovanje na katerem-
koli polju, kar je prvi pogoj za
napredek.

A u svitlim mečem skušaj-
mo doseči svoje pravice na in-
dustrijskem polju; zahtevajmo
jih, a obenem pa skušajmo do-
kazati, da smo jih vredni. Izog-
ibajmo se početij, ki bi nas
ponižala v naših lastnih očeh
kakor tudi v očeh drugih naro-
dov in sodelavcev. Geslo žele-
zarzkih kraljev, "Udari ga za
lopato po glavi in vrzi na ce-
sto," je postalo kriminalno in
se ga moramo izogibati posebno
v medsebojnem občevanju.

S pomočjo strojev je človeš-
tvo zmoglo producirati za vse
dovolj. Ako delo naših rok se-
daj ni pravično razdeljeno, ako
nam trgajo zaslužek, se to do-
ga po naši lastni krivdi. Več
skupnosti za dosego skupnih in-
teresov, več tolerance med de-
lavstvom in manj pasovk ter po-
našanja z lastnim "jaz", pa se
bomo otresli hibi, ki nas tepejo
in s skupnimi nastopi bomo do-
segli naše pravice in boljše člo-
veško družbo. Imejmo pa vedno
pred očmi boj za naše pravice;
temu se moramo posvetiti z več-
jo energijo kot v preteklosti, ker
v to nas silijo že same razmere.
Tisti, ki se danes ne strinjajo z
nami in nam delajo ovire, bodo
prej ali slej spregledali in sto-
pili v naše vrste.

Tome Zornik.

LJUDSKI GLAS

Odgovor John Kogaju in drugim
Johnstona, Pa. — "Ne pra-
kaj tam, kjer te ne arbi," pra-
vi star pregovor. Ko bi se J. Ko-
gaj ravnal po tem pravilu, pa bi
ne bilo tega nepotrebnega pisa-
nja. Uredite vi tam v W. Va.
svoje stvari po svojem, toda v
Johnstonske se ne vlikaite. To
bomo uredili mi tukaj. Človeka,
ki skuša jemati dobro ime dru-
gim, nikar ne zagovarjajte, ako
nočete ponižati samih sebe.

Koliko vas je na Thomasu,
W. Va., ki bi bili v stanu biti
prijatelji s človekom, ki vam za-
hrbitno hoče okodovati? Dvo-
nim, da je kateri. Zakaj si po-
tem upa J. Kogaj v svojem do-

pisu pisati o osebnem sovraš-
tvu in namigavati, da sem jaz
povzročil istega v afri A. For-
tuna. Na Kogajev kliče, naj
pridem na dan, naj mu povem,
da se nisem in se ne bom skrival
in da plšem to pri belem
dnevu.

Kar se tiče pisma, ki sem ga
pisal F. Blantz, članu št. 29,
ni nobeno klepetanje, pač pa
pojasnilo. On se je namreč izra-
zil v Prosveti, da so mu razmere
znane na obeh straneh. V pismu
sem ga hotel prepričati, da je v
smoti in da je A. F. tukaj po-
čenjal reči, o katerih on ne ve
ničesar. To sem pisal obenem
tudi z namenom, da prihranim
društvo št. 29 nepotrebno ža-
fanje.

Kakor se vidi je bilo to po-
jasnjevanje brez uspeha vsaj
pri John Kogaju, ker on vztraja
pri tem, da je bil njih protest
potreben. Ako je verjeti neki
pripovedki, so svoj čas v neki
starokrajki vasi "žajfali" in u-
mivali črnega bika, misleč, da bo
s tem postal bel. Rametni so se-
veda zmanjšali s glavo in se
smejali. Na Thomasu, W. Va.,
se godi nekaj podobnega, in v
Johnstonsu se smejejo.

Od moje strani je ta stvar za-
ključena, odgovarjal bom le v
skrajni potrebi. John Kogaj o-
bete, da bo še pisal in mi bral
levite. Osebnega ga ne poznam,
po njegovi pisavi pa sodim, da je
potreben, da se še kaj nauči,
predno bo zmogel učiti druge.

John Langerhole, član št. 82.

Imena in izvir ameriških mest

Ni ni tako značilnega za raz-
nolikost izvira ameriškega na-
roda kot imena ameriških mest.
Vsak val imigracije je zapustil
svoj žig na zemljevidu Severne
Amerike, morda ne še tako vid-
ljiv, kar se tiče nedavnih prisel-
jencev, ampak tem bolj odločen
in neizbrisljiv, kar se tiče prvih
naseljencev in raziskovalcev.
Zlasti Angleži, Francozi in
Spanci so usadili svoj prapor
ob obalah naravnih luk ali v va-
žnih točkah taborišč.

Najstarejše mesto v Zdru-
ženih državah je ST. AUGUS-
TINE v Floridi. Bilo je usta-
novljeno od španskih koloni-
stov v l. 1605 in ima sedaj ka-
kih 7000 prebivalcev. Imenova-
no je bilo tako, ker vodja koloni-
stov Pedro Menendez de Avila
je zagledal kopno na dan Sv.
Augustina, dne 28. avgusta
1565. Drugo staro mesto je
RICHMOND v Virginiji. Prva
stalna naselbina je tukaj začela
l. 1609. Ime Richmond je
mesto dobilo od kapetana Wil-
liam Byrda, katerega potomce
je slavni admiral Byrd, osvoje-
vateelj severnega in južnega te-
čaja.

BOSTON je bil naseljen l.
1630, večinoma po puritancih
iz Lincolnshira na Angliškem,
kjer se nahaja mesteca Boston.

BUFFALO, ustanovljeno l.
1780, je bilo izvirno indijanska
vas. Tukaj je plemo Kahkwas
lovilo in ribarilo ob tamošnjih
rekah, dokler niso bili uničeni
od drugih Indijancev, Irokezov.
Neki angleški družbi, ujeti od
Indijancev, se je zdelo, da so
reko nazivali z imenom, ki je bi-
lo sileno besedi buffalo, in na-
selbina je dobila to ime.

DENVER, razmeroma novo
mesto, je bilo naseljeno l. 1858
od zlatokopov. Imenovano je
bilo tako v čast generala J. W.
Denvera, guvernerja Kanasa.

SAN FRANCISCO v Cali-
forniji je bilo ustanovljeno od
Spancev in je spadal k Mehli-
ki do l. 1848. L. 1776 sta fran-
ciška Combom in Polou zgra-
dila prvo stalno naselbino na
polotoku, kjer mesto leži. Za-
četkom se je naselbina naziva-
la Yerba Buena (meta).

Španski naseljenci, ki so se
naselili okoli Alta, California,
so imeli navado pokriti razne
kraje po cerkvenem koledarju.
Zato, ko je bila brana prva ma-
ša na sedanji legi mesta LOS
ANGELES v l. 1781, je kraj
dobil ime Nuestra Senora Reina
de los Angeles (Naša Gospa,
Kraljica Angeljev). Kasneje je
bilo ime skrajšano na Los An-
geles.

PITTSBURGH je bil tako po-
imenoval valed nasveta George
Washingtona v čast angleškemu
misltru Pittu. Seveda je to

bilo pred revolucijo. Washing-
ton, ki je bil tedaj angleški čast-
nik, je bil odposlan od virgin-
skega guvernerja, da posvari
Francoze, ki so bili zgradili trd-
njavo (Fort Duquesne) tam,
kjer se reki Allegheny in Mo-
nongahela zlivata v reko Ohio.
Ko so Angleži odgnali Francoze
so spremenili ime v Pittsburgh.

NEW YORK je doživel mno-
go sprememb. Po priporočilu
Henry Hudsona, ki je prvič
vstopil v reko, ki nosi njegovo
ime, je bila zgrajena trdnjava
na Manhattan otoku približno
tam, kjer je sedaj South Ferry.
Kapetan Christensen je s kakimi
šestimi ljudmi držal to trd-
njavo, ki je postala prva na-
selbina belokožcev v New Yorku.
Bilo je to l. 1611. Kasneje
je holandska zapadno-indijska
družba odposlala 30 družin iz
Amsterdama na otok Manhat-
tan. Peter Minuit je bil imeno-
van načelnikom naselbine. On
je kupil ves otok Manhattan od
Indijancev za 24 dolarjev in je
pokrstil naselbino v New Am-
sterdam. L. 1654 so Angleži o-
svojili mesto in Karl II. je po-
daril mesto svojemu bratu
Jamesu, yorkskemu vojvodu, ka-
teremu v čast je bilo mesto pre-
krščeno v New York.

NEW ORLEANS v Louisiani
spominja na prisotnost Franco-
zov. L. 1713 je bila tam usta-
novljena postaja, da čuva vhod
v dolino Mississippija. Franco-
zi so imenovali naselbino Nou-
velle Orleans v čast francoske-
mu regentu, orleanškemu vojvodu.
Čudno se zdi egiptovsko
ime MEMPHIS, ki ga je dobi-
lo največje mesto v državi Ten-
nessee. Ime je bilo izbrano ra-
di aličnosti lege ob reki Missis-
sippi z ono slavnega mesta ob
reki Nilu v Egiptu.

Ime mesta PROVIDENCE v
državi Rhode Island spominja,
kakor mnoga druga mesta v A-
meriki, na verske begunce. L.
1636 je puritansko mesto Salem
izgnalo Roger Williamsa iz de-
žele radi njegovih verskih na-
zorov. Zbežal je in se naselil
ob zalivu Narragansett ter ime-
noval naselbino Providence v
priznanje "božje previdnosti".

SANTA FE (Sveta vera) je
po starosti drugo mesto v Zdru-
ženih državah. Bilo je usta-
novljeno okoli l. 1605 na kraju
zapuščenih indijanske vasi (pue-
blo). 25 let kasneje je imelo
prebivalstvo 250 Spancev in
200 Indijancev. Danes ima ka-
kih 7500 prebivalcev.

MINNEAPOLIS v Minnesoti
ima romantično ime. Izvira iz
Minnehaha, kar v indijanski
pomenja "smehljajoča voda"; in
iz starogrške besede "polis"
(mesto). Oče Louis Hennepin,
francoski jezuitski misijonar,
je odkril in poimenoval slap
St. Anthony l. 1680 ter ustano-
vil naselbino ob reki Mississip-
pi, kjer se sedaj nahaja Min-
neapolis.

SEATTLE v državi Wash-
ington je bil imenovan po indi-
janskem načelniku Sealth, pri-
jatelju belokožcev. Tudi indi-
janskega izvora je ime SPO-
KANE, mesta v državi Wash-
ington, naseljenega l. 1872.
Spokane je ime nekega indijan-
skega plemena in pomenja "o-
troci solca".

PHILADELPHIA je bila pr-
vič naseljena l. 1636 od Svedov.
L. 1681, ko je William Penn po-
stal lastnik pokrajine (Penn-
sylvania), je odposlal tja neko-
liko kvakerjev in dal naselbini
ime Philadelphia, kar v grščini
pomenja "mesto bratovske ljub-
bežni".

CHICAGO je indijansko ime
negotovega izvora, ali bržkone
izhaja iz indijanskega narečja
Ojibwa, v katerem pomenja
"kraj divjih čebul". Prva na-
selbina sta bila Louis Joliet in
oče Marquette l. 1673. Ali še le
l. 1837 je Chicago postalo in-
korporirano mesto in njegov
fenomenalni razvoj datira od
tega leta.

CINCINNATI v državi Ohio
je bil naseljen l. 1788 od prisel-
jencev iz New Jerseyja. Ime je
bilo izbrano v čast Cincinnati,
društva bivših častnikov revo-
lucionarne vojne. To društvo
je dobilo svoje ime iz okoličine,
da ti častniki, kakor slavni
Rimljan Cincinnati, so bili za-
pustili svoj plg, da služe domo-
vini, in se povrnili k plugu, čim
so storili svojo dolžnost.

[Dajte na 3. strani.]

Nesnaga v zraku

Nikjer, niti v najodljudenejših krajih, nad
nekončnimi pragozdovi, nad brezskrajnimi
oceani ali nad večnim ledom polarnih krajev
ni zrak nikoli popolnoma čist. Povsod plavajo
v njem delci organskih in neorganskih snovi,
prazivi in drugo, kar kratko imenujemo prah
in dim. Tudi v najčistejšem zraku je vedno
nekaj prahu ali dima. Seveda pa se množina
teh snovi, ki onesčitajo zrak, močno izpreminja
od kraja do kraja. Najbolj nečist je zrak nad
gosto obljudenimi kraji.

Nečistoča v zraku utegne biti zelo nevar-
na človeškemu organizmu. Zato posvečajo
oblasti, ki skrbje za higijeno, veliko pažnjo pra-
hu in dimu. Važno je najprvo dognati, koliko
teh škodljivih snovi je prav za prav v zraku.
V ta namen se poslužujejo posebnih priprav,
katerimi je mogoče množino prahu in dima ne-
posredno meriti. Rezultati teh meritev so ze-
lo zanimivi.

Dognali so n. pr., da plava nad New Yorkom
do višine 60 m vedno okrog 2,200 ton pra-
hu v obliki trdih snovi: množina, ki je tudi
za tako ogromno mesto kot je New York,
vsekakor velikanaka. Nič manj zanimiva od
množine je pa sestava prahu. Ugotovili so, da
je v tem oblaku nesnaga 65 odstotkov oglje-
va, 15 odstotkov rudniških drobecov in pepela,
20 odstotkov oggpađe pa na organske snovi, v
katerih so vrčunane neštevilne množice bole-
zenskih bakterij in drugih prazivi vseh vrst.
Ogromna množina ogljenih delcev, ki plava-
jo v zraku, jasno govori o skrajno negospodar-
nem izkoriščanju kuriva, bodisi premoga, ben-
cina, nafte ali drugih goriv in pogonskih snovi.

Vse ogljeve v zraku je izgubljeni premog
domačih gospodinjstev in industrijskih obrat-
ov, neizkoriščani benzin tisočih avtomobilov
in izpuščelo mazalno olje strojev. Ako bi mo-
gli vse to ogljeve, ki neprestano plava in se
izgublja v zraku, še enkrat zbrati in pokuriti,
potem bi imel New York lahko četrtno elek-
trične energije, ki jo porabi, zastojni.

Se bolj zanimive podatke o "čistoti" zraka
velemest in velikih industrijskih krajev dobimo
iz statistike o deževanju saj in prahu, ki je v
takih krajih dokaj pogosto. Množina taloga
saj, ki polagoma lega na zemljo, je tudi dokaj
zanesljivo merilo čistote zraka nad dotičnim
krajem, zakaj čim več dima je v zraku, tem več
ogljevja spere dež ali pa samo leže nazaj na
zemljo.

Danes sicer povsod v industriji skrbje za
to, da gorivo zgori čim bolj popolno in da daje
čim manj dima, navzlic temu pa je nadloga saj
v vseh industrijskih krajih še vedno znosna.
V Pittsburghu, ki je eno največjih ameriških
industrijskih mest, znaša vsebina saj na kva-
dratni kilometer 400 ton letno. Angleška, ki je
kakor znano tudi ena najbolj "zakašenih" dežel
na svetu, je začela sistematično meriti sajaste
usedline v posameznih krajih države. Za Glas-
gow so izračunali, da pade leto povprečno
330 ton saj na vsak kvadratni kilometer, do-
čim znaša povprečna množina v Londonu le
100 ton na enako veliko ploskev.

V nekaterih krajih poznajo tudi "prašni
dež". Pri tem padajo z neba z dežjem pome-
šane ogromne množine prahu. Posebno zna-
je prašni dež, ki so ga opazovali l. 1901. Prah
so zanesli v zrak silni zračni vrtinci nad Saha-
ro, odkoder je prišel z rednimi zračnimi tokovi
nad zapadno Evropo, kjer se je jel po 400 km
dolgi poti usipati na zemljo. Kakor se je dalo
vsaj približno oceniti, je padlo takrat na Evro-
po v pilih 4 dneh okroglo 1 milijon, 800
tisoč ton prahu. Še bogateje pa je bilo ob tej
priliki obdarovano Sredozemsko morje, kamor
je baje padlo 150 milijonov ton rumene saha-
rske sipe. Sahara je vobče zakrivila skoraj
vse "prašne nalive", kar jih je bilo zabeleženih
v Evropi. Samo zadnji veliki prašni dež, ki
je padal aprila 1928 je bil drugega izvora. To

Vesti iz Jugoslavije

(Poročevalski biro Prosvete v Jugoslaviji.)

BEOGRAJSKI PROCES

Ljubljana, 22. maja 1930. Na predvečernji razpravi so bile zaslišane priče, ki naj izpovedo, da so res našli pri hišni preiskavi pri Mocu naju inkriminirana pretilna plama. Zaslišana sta bila dva detektiva, ki sta vršila preiskavo in ki potrjujejo, da sta pismo s pretečo vsebino našli pri hišni preiskavi na Mocu najevem stanovanju.

Predsednik sodišča sporoča, da je senat osvojil predlog državnega tožila, a se obtožnica proti Gašparcu razširi glede razlila kralja in predsednika vlade. Dr. Maček prosi, da sme govoriti s Gašparcem zagovornikom, kar mu ugodijo. Nato zagovornik predlaga sodišču priče, ki naj jih sodišče zasliši in ki naj izpovedo, da niso slišale Gašparca zreči nobenih žalitev. Predlagali so priče ki so s Gašparcem v isti celici. Državni tožitelj se protivi temu, da bi soobtoženci nastopali obenem kot priče, dočim dr. Trumbić to utemeljuje za možno. Nastane dolga debata. Sodišče sklene zaslišati sojetnike, ki niso soobtoženci Gašparca.

Na večerajšnji razpravi pa je prišlo do burnih scen, tako da je sodišče kaznovalo nekaj obtožencev kakor tudi zagovornikov. Ob otvoritvi večerajšnje razprave je predsednik najprej spomnil nekaj sklepov na razne predloge zagovornikov in obtožencev. Med drugim je sodišče ugodilo zahtevi obrambe, da novi strokovnjaki pregledajo peklenske stroje in ugotovijo njih jakost, odbilo pa je predlog, da naj se polaganje in eksplozija peklenskega stroja na Zrinjevcu rekonstruira. Prav tako bodo zaslišani novi strokovnjaki za predpisave v inkriminiranih grozinah pismih.

Nato je predsednik odredil razpravo in zaslišavanje Gašparca glede žalitve kralja. Gašparc na kratko zanika, da bi bil kaj prepovedanega in žaljivega rekel ter predlaga priče.

Od državnega tožila predlagana priča podpornik Jovanović izpoveda, da so obtoženci dne 13. t. m. protestirali v celicah proti odvzemu časopisov. Kričali so in prepevali. Gašparc je bil v svojem kričanju žalil kralja. Pri zaslišavanju te priče je prišlo do ostrega prekanja med zagovorniki in pričo ter obtoženci, tako da je predsednik zagrozil, da bo vse kaznoval, če se ne pomirijo. Ker še ni bilo miru, je predsednik prekinil razpravo ter je senat odšel na posvetovanje. Sklenili so, da kaznujejo obtožence Bernardića s tem, da tri dni ne bo prisostvoval razpravi. Zandarji so odpeljali takoj Bernardića v sosednjo sobo. Proti temu so odvetniki in obtoženci protestirali, zato je predsednik vnovič prekinil razpravo.

V odmoru pa je prišlo do novega incidenta. Odvetnik dr. Markotić je ostro nastopil proti dopisniku zagrebških "Novosti" Strazičiču, češ da poroča neresnično in pristransko ter da imenuje odvetnike za neresne.

V prepri so se vmešavali tudi drugi odvetniki ter novinarji, tako da je nastal v dvorani glasn hrup.

Ko je predsednik spet otvoril razpravo, se je odvetnik dr. Markotić pritožil proti Strazičiču in zahteval, da ga predsednik odstrani iz dvorane. Predsednik je izjavil, da tega ne more, ker se je incident izvršil v odmoru. Proti temu so spet dvignili odvetniki hrup, nakar je predsednik dejal, da bo sodišče sklepalo o tem predlogu.

Dalje so bile zaslišane še razne priče glede Gašparca. Orožniška stražarja sta izpovedala, da sta slišala Gašparca izgovoriti inkriminirane žalitve, dočim njegovih sojetnikov, ki so bili zaslišani kot priče, izjavljajo, da niso tega slišali.

Predsednik dovoli, da se kot priče zaslišata tudi dr. Maček in Hadžija, da si oboje izpoveda. Po zvečer, naj pod častno besedo izpoveda kar veta. Dr. Maček pove, da so bili vsi zelo razburjeni, ker so jim odvzeli časopise, obtoženci so v celicah kričali, prepevali hrvatske pesmi, da pa ni padel noben vzlik, ki bi bil žalil kralja. Enako izpove Hadžija. Potem so prešli k čitanju poročila zagrebškega policijskega šefa dr. Bedekovića, ki izjavlja, da je prof. Jelačić prostovoljno vse priznal ter tudi sam diktiral zapisnik, priznal, da je dobil denar od dr. Mačka za teroristične akcije i. t. d. K tej izjavi se je razvila spet živahna debata. Odvetniki so zahtevali, da se pozove dr. Bedekovića kot pričo pred sodišče, da mu bodo odvetniki lahko stavlili razna vprašanja, ki so zelo važna. Državni tožitelj se temu protivi, češ da je dokazni material dovolj jase in obsežen. Sodni senat se je umaknil, da sklepa o raznih predlogih.

Potem je predsednik razglasil, da je sodišče aklenilo kaznovati dr. Zaniča s 500 Din globe, dr. Markotića ter dr. Grgurića s po 800 Din, ki jih morajo plačati tekom 24 ur. Pritožbe ni. Kaznovani so radi nedostojnega vedenja. Obtožnica Prpiča ter Bana pa kaznujejo s tremi dnevi posta in odvzemu časopisov. Glede incidenta s Strazičičem je sodišče odredilo enega sodnika, ki naj zahteva preloženje. Glede zaslišavanja Bedekovića pa bo sodišče sklepalo naslednji dan.

Drobizj s vseh strani

Avtomobilska nesreča pri Grosuplju. — Iz Zagreba sta se vozila v Ljubljano Konrad Pučnik, zastopnik neke trdnice, ter trdnik šofer Mato Stambanja. Avto je vodil Pučnik sam, dočim je šofer sedel poleg njega. Pri vasi Blato tik Grosuplja pa je prišlo do nesreče. Na naglem ovinku ni Pučnik obvladal volana ter je avto zavozil na neko njivo, kjer se je prevrnil. Stambanja je oblezel pod avtom z zlomljenima nogama, dočim se je Pučnik le roka izpahnila v ramenu. Na kraj nesreče se je pripeljal takoj grosupljski zdravnik, ki je obema nudil prvo pomoč, nakar so poklicali ljub. rešilno postajo. V bolnici so ugotovili pri Stambanji težke telesne in tudi notranje poškodbe, dočim Pučnikova poškodba ni težka.

Surova mačeha pred sodniki. — Pred dvema dnevoma se je morala pred novomeškim sodiščem zagovarjati Ivana Hrovatova iz Stranske vasi. Janez Hrovat se je po smrti svoje prve žene že po treh tednih oženil z obtoženo Ivano, ki je doma iz Pristave pri Podgradu. Pokojna prva žena je zapustila dva majhna otroka, ki ju mačeha ni mogla trpeti ter je surovo ravnala z njima. Ni se brigala prav nič za vzgojo, ni se brigala za prehrano otrok. Sosedje so se radi te surovosti pritožili na županstvo, a ni nič pomagalo. Mačeha je pastorko Marijo in Ivana mučila dalje, ju stradala in pogosto pretepla. Dokler ni pastorek Ivan umrl v svojem 18 mesecu. Sodna obdukcija je dognala, da je imel otrok zlomljeno desno roko in desno nogo, ki sta bili nepravilno zraščeni, ker niso klicali zdravnika. Telesce je bilo brez podkožne masti, shirano do skrajnosti in je bilo moč razlikovati vsako koščico. Na temelju tega pregleda je državni tožilec obtožil mačeho, ki je danes bila obsojena na 6 mesecev zapora. Drugega otroka pastorko Marijo je sodišče mačehi odvzelo ter jo dalo v rejo otrokovi stari materi.

Koncert delavskega pevskega društva "Cankar"

Ljubljana, 22. maja 1930. Sinoči je priredilo delavsko pevsko društvo "Cankar" v Ljubljani svoj vsakoletni koncert v filharmonični dvorani.

Delavsko pevsko društvo "Cankar" je znano med publiko in glasbenimi krogi že nekaj let. Vsako leto priredi svoj koncert in od koncerta do koncerta se zbor zboljšuje in jemlje vedno težji repertoar. Dasi to društvo ni staro, kaže mnogo volje, je precej močno v svojih glasovih in šteje med boljše ljubljanske moške zbor, ki ga vodi pevovodja Kristo Perko, ki je svoj čas vodil v vadih tudi več delavskih pevskih zborov v revirjih. Ta uspeh je navdušenjem vadi in vodi svoje pevece, začel je s preprostejšimi skladbami, zdaj pa si upa zbor segati še po težjih, modernih komadah. Dirigent ume tudi interpretirati skladbe, prav njemu lastno zmožnostjo,

dvigniti in izvesti iz teh delavskih grl kar največ barvitosti.

Spored večerajšnjega koncerta je bil v prvi polovici posvečen slovenski zborovski skladbi (povečini narodni motivi), drugi del pa je bil posvečen srbsko-hrvatski zborovski literaturi.

Peli so Jobstovo skladbo "Na vasi" novejšega datuma, Prelovčev "Bela rdeča je gredica", Adamičovo novo harmonizacijo narodne "Je pa davi slanica pala", koruško narodno o pomladi "Juhej" v Devovi harmonizaciji ter Bajukovo narodno, žalostno, težko "Srce je žalostno". Tu je zlasti ugajala Je pa davi ter Juhej.

Potem je baritonist Albert Zupan zapel dva solospesa, Serebnado Hatzeja (Kad u veče noči tajne...) ter Prelovčev narodni motiv za bariton-solo "Ti si urce zamudila...". Z obema je baritonist Zupan lepo uspel in jih preprosto in pristno podal.

Drugi del zborovskega petja je dosegel svoj najboljši uspeh z Gotovčev "Pod jorgovanom" (Pod španskim besgom), skladbo za moški zbor in tenor-solo, ki ga je pel član zboru Stane Kremžar. S to pesmijo si vsak zbor oavoji publiko, če jo poda le količjak živo in doživeto. Kristo Perko je je dobro našel in je bila pesem od publike sprejeta najbolj prijazno. Tekst sam pove, kako lepa utegne biti ta pesem zapeta. Naj navedemo tekst:

Pod jorgovanom
Ko ti ščeri pokida djerdane,
ko ti prosu biser i merdane?

Jutros rano ja u baštu, mati,
odoh prve jordevane brati,
za djerdan mi zape rosna grana,
pa se prosu ispod jorgovana.

A što su ti mutne oči tako,
ko da nisi spavalo nikako?

Negdje slavulj pjevaše se grane,
pa ga slušah sve do zore rane.

Moja ščeri, moja tuge, jao!
a ko ti je njedra raskopcao?

Ne karaj me, majko,
he ljuti se name,
puce, majko — popucale same!

Mati torej vprašuje hčerko, kdo ji je raztresel in potrgal biserje. Dekle (zbor) odgovori, da je šla trgat španski bežeg, pa ji je veja raztrgala biserje in so se razsuli pod grm. Mati vpraša vnovič: A kako da imaš tako motne oči, kakor da bi nič ne spala. Dekle premeteno odgovori: Nekje je slavec pel z veje, pa sem ga poslušala do zore. Tedaj pa mati zadnjič vpraša: Joj, hčerka, a kdo ti je nedra odpel? Dekle odgovori naglo in zasačena: Ne karaj me, gumbi so se sami potrgali (puce — zaponke, popucati — raztrgati, razpočiti se).

Pesem, ki je glasbeno tako lepo podana, zahteva uspeh. Od istega komponista Gotovca so za konec izvajali tudi "Primorsko suito", ki je prav tako uspešna.

Koncert je imel uspeh, tudi kritika ga je pohvalila in čestitala delavcem k temu uspehu na umetniškem polju. Koncert je predajal tudi ljubljanski radio.

Se en primer surovosti. — Pred mariborskim sodiščem se je zagovarjal 25-letni zidar Alojz Ljubec iz Grajene pri Ptuj, ker je lani decembra sunil Frana Krekpa z nožem in je Krekpa radi tega umrl. Obtoženi se je v Krčevini pri Vurberku pretepal nekega dne, a so ga domači fantje napadli. Obtoženec se je potem skril v neki jarek in ko je slučajno prišel mimo Franc Krekpa, ki je šel obiskat svojo sestro, in ki ni bil oblečen pri pretepu, se mu je Ljubec pridružil, šel nekaj časa z njim, potem pa nenadoma potegnil nož ter sunil z njim Krekpa. Prezrel je glavno žilo in Krekpa je kmalu po prevozu v ptujsko bolnico izkrmavel. Napadalec Ljubec je bil na sodišče obsojen na dve leti težke ječe.

Kraigherjeva nova drama "Na fronti sestre Zive", ki je izšla v Tiskovni zadrugi v Ljubljani, je doživela svojo krstno predstavo v mariborskem teatru dne 17. t. m. Drama ni dosegla popolnega uspeha kljub dobri režiji in dokaj dobremu igranju. V delu same je kritika našla hibo, ker puška vprašanje odprto, ki se pozna tudi na odrju. Je pa Kraigher spreten poznavalec odra in ume je dramsko tehniko.

Nekoliko pravopisa

ABECEDNI ZAZNAMEK

napačnih oblik, bečvd in konstruktij našega kužnega jezika. Kar stoji za znamenjem? je pravilno, oziroma bolje? Navedeni so tudi slovenski izrazi za nekatere tujke

francozi* francozki. garjev* garjav. glasom poročili* po poročilu; glasom uradnega ukaza* z uradnim ukazom.

gnječ* gneča; gnjus* gnus; gnjil* gnil.

gojiti upe, nađe, gojiti naerte i. t. d.* upati, nađejati se, imeti naerte i. t. d.

gotov biti s čim* dodelati storiti, narediti, končati s čim.

gotova obleka* storjena obleka. gotovi nameni i. t. d.* neki, nekateri, nekak; n. pr. radi nekaterih (ne gotovih) zalez se še pogovorimo; z neke (ne gotove) strani nam poročajo i. t. d.

gre se za to in to* gre za to in to; meni se gre za plačo* meni gre za plačo.

hišina* hišna; hišina je pospravila sobo* hišna je pospravila sobo.

itak* tako; saj itak ne verjamem* saj tako ne verjamem. izgubavati, izbeči (hrvatizmi)* umakniti, ubežati, bežati, ogibati se.

izdati* zaleči; moja beseda izda nekaj* zaleže nekaj. izgledati* videti je biti; izgledaš slabo* slab si videti, slab si.

izpasti* uspešiti, veljaviti so izpadle* volitve so se izvršile, so uspele.

izpolniti željo* ugoditi, ustreči želji.

izrečno* izrečno; izrečno naj pohaival igralca N. N.* izrečno naj....

izseljenik, izseljeniči* izseljenec, izseljenki.

jeden* eden.

jenjati* prenehati, nehati, končati. (Nadaljuje se.)

čati.

jurši (hrv.)* naskok, napad. k (predlog); pred g in k se piše h n. pr. h graščaku stopim, h kovcu sem šel.

kakor* kakšen v takem-le primeru: socialist, kakšen (ne kakor) je Janes, ki ni naročen ne na Prosveto ne na Prosveto, ni socialist.

kinčati* krasiti, lepšati; kinč* kras.

klaftra* seženj. kleveta* obrekovanje, klika* rezilo, ostrina. klopič* klopič vrvi.

koji, kojega (hrv.)* kateri, ki, katerega.

komaj* šele v primerih kot n. pr.: komaj ob dveh je prišel domov* šele ob dveh je prišel domov.

kot; znan kot postopač biti* za postopača; preobleden kot klov* preobleden v klovna.

kregati* zmerjati, oštevati; kregati se* prepirati se.

kritičar* kritik, akademik i. t. d. kriv biti na čem* kriv biti česa; jaz nisem kriv na prepisu* nisem kriv prepisa.

krogla* krogla.

krvoprelitje* krvolitje, prelivanje krvi (ker mora biti izvedeno iz nedovrhnika prelivati, ne dovornika preliti).

kvilko* kvilko (iz k vliaku). kupčiči* koplčiči (iz koplce).

lakota, umreti od lakote* umreti za lakoto.

lastnica* lastovica.

lasten (kot* svojini zaimek)* svoj; iz lastne volje* iz svoje volje.

Ljubav, ljubaven roman, ljubavno razmerje (hrvatizem)* ljubez, ljubzenski roman, ljubzensko razmerje.

magari (turško)* čeprav, četudi, da.

mali* mali (če določna oblika), majhen (nedoločna oblika).

mesto (v pomenu namesto)* namestu, namesto.

marčeva številka Mlad. lista* marčna številka Ml. lista (pravilno beremo povsod "marčno pivo").

na čem* za čim; umri je na bolečinah* za bolečinami. na čem* česa; kmetje bi radi manj plačevali na davkih* bi radi plačevali manj davkov. nadaljni* nadaljnji (glej daljnji); nadkritiljevati* prekašati prese-gati.

naenkrat* iznenada, na mah, nemadno, na hipu.

nazaj priti, dati i. t. d.* vrniti se, vrniti; ne bo več prišel nazaj* ne bo se več vrnil; daj mi nazaj* vrni mi i. t. d. Vrnil se je nazaj* vrnil se je (brez nazaj).

nek* neki; zmisel tega zaimka je vedno nedoločen, a oblika je vedno določna: nekli.

Nežikev* Nežikin; mati Nežikovega fanta* Nežikinega fanta.

noben, noben* izpade v primerih; Nisem noben tat (po nemškem: Ich bin kein Dieb)* nisem tat.

noter, notri; treba je razločevati: noter na vprašanje kam, notri na vprašanje kje; atopil sem noter in sem bil do večera notri.

obednati* objaviti, priobčiti, natisniti.

oblastniti* uresničiti. obitelj* družina, rodbina. očigled, vočigled* sprico; vočigled dokazov* sprico dokazov. očuvati (hrv.)* obdarovati.

od: 1) obleko vredi od sebe* raz sebe, a sebe (ker jo nosim na sebi); pravilno pa je: vrdem robo od sebe (ker sem jo nosil pri sebi); kamen mi je padel s srca, ne od arca (ker mi je ležal na arcu.)

2) zapustiti moram mesto v ro...ku od 24 ur* v roku 24 ur (brez od); dekle od 17 let* dekle 17 let; to je od velike važnosti za nako stranko* to je velike važnosti....

3) pripovedoval je od svojega prijatelja* o svojem prijatelju.

4) trgovec, od katerega sem se dal za nos potegniti* katere-mu sem se dal....

5) trg je obdan od hiš* s hišami.

(Dolje prihodnjik.)

GREEN SE OGLASIL PRI PREDSEDNIKU

Apeliral je nanj, naj vlada upo-sli delavce, ki so bili odslovljeni iz vladnih delavnic

Washington, D. C. — (F. P.) William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, je vodil drugo delegacijo uradnikov delavskih unij v Belo hišo, da predloži predsedniku Hooverju peticijo, da vlada zopet upo-sli dvatisoč ladjegradniških delavcev, ki so bili odslovljeni v prošlih mesecih iz vladnih delavnic.

Green je povedal Hooverju, da je brezposelnost povzročila akutno trpljenje med izsuženimi delavci, ki so izgubili delo. Urgiral je administracijo, naj se zave resnega položaja in naj poskrbi, da dobe odslovljeni delavci zopet delo pri popravljanju ladij trgovske mornarice, ki jih laistuje vlada. Green se je nadalje zavzel za sprejetje predloge za 44 ur dela v tednu za poštno in druge zvezne uslužbence.

To je bila že druga delegacija, ki se je oglašala pri predsedniku v prošlih dveh mesecih. Kakor prvič, tako je tudi sedaj Hoover odklonil definitivni odgovor.

IMENA IN IZVIR AMERIŠKIH MEST

(Nadaljevanje s 2. strani.)

BISMARCK, glavno mesto države North Dakota, je bilo ustanovljeno od raziskovalcev Lewis in Clark v l. 1804-1806, ali prva stalna naselbina je bila ustanovljena l. 1837. Dobil je svoje ime po nemškem državniku. V leti državi je Kler, katero naselbino so ustanovili Ukrajinci.

Tudi Slovenci so dali imena nekaterim naselbinam. Naj le spominjamo na Baraga County v čast škofu Baragu, Fire v čast škofu Pircu. Kraitown in naselbina Slovan v Pennsylvaniji spominjata na slovanske premogarje, ki so ju ustanovili.

Skoraj vsako večje mesto v Evropi je dalo ime takim naselbinam v Ameriki. Tako imamo mnogo Berlinov, par Rimov, Parizov, Amsterdamov itd. Zdržbene države so se razvile tako hitro, da ni bila lahka stvar najti nova imena naselbinam.

ZA NAŠE FARMARJE

Frank Lukaneč

Gnezda navadno napravimo pod podlagami za odpadke ali pa ob stranskih stenah. Prostora morajo imeti od 10 do 14 palcev. Visoka naj bodo en čevlj in spredaj pa le 4½ palca. Na vsake štiri ali pet kokoši moramo napraviti po eno gnezdo. Ako so gnezda pod podlagami za odpadke, tedaj naj bo vhod zadaj in od sprednje strani pa pobiramo jajca. Postavljena naj bodo na čimbolj temen prostor. Imamo tudi zaklopna gnezda, namreč taka, da se kokoši zaprejo, kar omogočuje kontrolo nad številom znešenih jajec posamezne kokoši.

Imamo tudi hišice za kokoje, kar pa ne bom opisoval. Kokoje imamo lahko v posebnem prostoru v kokošnjaku ali jim pa napravimo posebne hišice zunaj. Kadar kokoje najdemo med nepričnimi kokoši, jih moramo takoj odstraniti, da ne nadlegujejo jajčarje.

Tudi je potrebno, da imamo v kotih kokošnjaka posode s pepelom, kateremu naj bo primešan sodium floride ali pa vsaj švepleni cvet, v svrhu, da se v njih kopljejo kokoši. Posode naj bodo štiri čevlje dolge in štiri široke ter en čevlj visoke. Take kopeli so perutnini nujno potrebne radi pric ali uši, katerih se na ta način osvobe in izčistijo kožo. Ena taka posoda zadostuje za 50 do 70 kokoši.

Posoda z vodo naj bo en čevlj od tal, da se na ta način ohrani čista voda, ker v tem slučaju ne morejo brskati po njej s pičo in nastiljem. Razumijemo je, da mora biti dovolj velika, da lahko obanem piče več kokoši. Ako imamo več oddelkov v kokošnjaku, tedaj mora biti v slehernemu vodna posoda. Voda naj se menja, oziroma posoda napolni zvečer, da se čez dan ne moti kokoši. Imamo tudi avtomatične naprave, ki izpušče v posodo ravno toliko vode, kolikor je perutnina popije. Na trgu so tudi vodnjaki, ki ob zimskem času obemem grejejo vodo. Ti vodnjaki so jako pripravi za čiščenje. Po nekaterih krajih, kjer je huda zima, imajo tudi zavese pred gredami, da so kokoši malo bolj zavarovane pred mrazom.

Se par besed o ograjah, katerih visočina je odvisna od plemen. Za težke kokoši nam ni treba visoke ograje: pet čevljev nam popolnoma zadostuje. Za srednja plemena naj bo šest ali šest in pol čevlja visoka. Za jajčarska, namreč za lahka plemena moramo imeti pa visoko ograjo, najmanj od 7 do 8 čevljev, to posebno še za Leghorne in Anconas. Ako pa nimamo visoke ograje, tedaj pa pristrijzimo

Koloradsko delavstvo

apelira na kongresnike

Urgira jih, naj se zavzamejo za predloge za omejitev brezposelnosti

Pueblo, Colo. — (F. P.) — Kot prvi korak v obsežnem programu za redukcijo brezposelnosti, je državna delavska federacija na svoji letni konvenciji brzojavno urgirala koloradske kongresnike, naj glasujejo za Jonesovo predlogo, ki določa 44 ur dela v tednu za vladne uslužbence, in Wagnerjevo predlogo za ustanovitev vladnih posredovalnic za delo. Federacija je nadalje izjavila, da bo podpirala Harrisovo predlogo za omejitev naseljevanja iz Mehike. Tajnik je poročal, da federacija šteje 30.000 članov.

Federacija je naslovila apel na državno legislaturo, da prepove uposlitev kmetincev v industrijah, v katerih bi kompetirali s svobodnimi delavci in da odpravi uvoz produktov, ki so izdelani v jetiščnicah drugih držav. Delegatje so obojali krašitve zakona o usemurniku in urgiral unijske, da se podajo v kampanjo za krajši delovni in višje mese v interesu delavcev, ki so bili vrženi v brezposelnost.

Brezposelnost udarila delavsko žolo

Madison, Wis. — Brezposelnost je kriva, da bo letos številno dijakov na delavski šoli v Madisonu manjše kot prejšnja leta, izjavlja tajnica šole Alice Shoemaker. Delavel, pravi ona, ne upajo pustiti svojega dela za šesttedenski tečaj na delavski šoli, ker se boje, da ne bodo dobili drugega, kadar se vrnejo nazaj, ali pa izgubili tistega, ki ga imajo sedaj.

Tiskarska unija se zavzela za Mooneyja

Marced, Cal. — Tukašnja tiskarska unija se je soglasno izrekla, da se Mooneyja in Billingsa izpusti iz zaporu. Sprejela je resolucijo, v kateri obtožuje governorja Younga, da namenoma zavlačuje zadevo. Dalje pravi, da je governorjevo postopanje, ki je krivo, da se oba nedolžna človeka še danes nahajata v zaporu, sramota za državo Kalifornijo.

Dušni pastir ubijalec

Mansfield, Ill. — Rev. J. E. Lightcap, metodistični pastir, se je to dni sam prijavil policiji s izpovedjo, da je ustrelil farmarja Howarda McValina v prepiru. Dušnega pastirja so zaprli.

kokošim perutnice in sicer le po eno vsaki, ker le na ta način ji onemogočimo frfotanje po zraku in preskočitev ograje.

Parokla Minicinijeve hčerke v rimski katedrali, kjer sta poročena poljubila leono nogo leonove sv. Petra. Paroka se je vršla v znamenju srednjekih tradicij, s katerimi sluša Mussolini namitki italijanske ljudstva s pomočjo papirne. Kadar bo v Italiji zagrmelo, bo najbližji tudi leona podoba sv. Petra zagrmela s stoletij staro grešilo in s njim vred razpili vsi obovi Italijanski tiskov.

ROSA

Povest o dveh ženah
Spisal Angelo Cerkvenik

(Povest, ki je bila nagrajena v literarnem kontestu Prosveta)

— Reci mi ti! Umrla bom in bom srečna. Tako bom srečna, Rosa ljubljena.

— Saj ne boš umrla, Tanja! Ne smeš umreti.

Rosa je odhitela na pošto in oddala dr. Springerju brzojavko. Zaprlo ga je, naj pride čim hitreje v Ljubljano, ker sta težko bolna mož in najljubša ji prijateljica.

Springer se ni obotavljal. Prihodnji dan zvečer je bil že v Ljubljani.

Zmajal je z glavo.

— Ljuba sestra Rosa, saj dovolite, da vas še vedno tako kličem, to nista najtežja primera med obojenici, ki so mi bila kdaj poverjena, da jih ozdravim, a odkrito vam priznam, da se mi je marsikatera operacija, ki je bila videti čisto nenevarna, ponesrečila, klavarno izjavila. Bojo je skoraj sigurno zgubil glas, le čudež bi mu ga mogel povrniti.

— Poskušajte, gospod doktor, tako zelo vam bom hvaležna.

— Zdravnik sem, sestra Rosa.

— In Tanja?

— Bomo videli... Jutri... čez osem dni.

Molče sta stopala po temni cesti ob Ljubljani, vaak v svoje misli pogreznjen.

— Kako se je vse to zgodilo, sestra Rosa?

Rosa mu je vse povedala. Omenila je celo spojo najpomembnejšo misel, ki je menila o njej, da je v kakšni — čeprav — rahli zvezi s to tragedijo. Med pripovedovanjem sta prišla domov.

Dr. Springer je še vedno poslušal in molčal. Prižgal si je pipo in si grel roke v kamini.

Molk.

— Sestra Rosa, mnogo prepametni se mi dozdevate za to dobo in za okolico, v kateri živite.

— Prepametna?

— Da, prav tako kakor Krist! Zanj bi niti današnji čas še ne bil, kaj šele tedanji!

— Ne morem razumeti te čudne prispodobe.

— Napak ste me razumeli. To ni prispodoba; zgolj asociacija misli je.

— Razjasnite mi!

— Vi hočete nekako ločiti spolnost od ljubezni, odrči se spolnemu izživljanju, češ da je ljubezen dočista od spolnosti neodvisen pojav. Pri vsem tem pa trpite, ker tisti, ki ga ljubite, ni nič drugega nego predmet spolne strasti neke druge ženske. Trpite ali ne trpite?

— Trpim; priznam. Želim pa najprej, da mi razjasnite tisto asociacijo misli.

— To je preprosto. Pazite: Kristus je dejal: Če kdaj udari po levem licu, izvoli mu pripraviti še desno... ne vrni, marveč dvakrat sprejeti, torej pasivno vrniti... Pazite, tukaj je nekoliko hudobije vmes! Če te mož enkrat udari in mu vrneš, sta oba približno enaka grešnika, če mu pa ti pomoliš še drugo lice, je drugi strašen grešnik, ti pa si svetnik. To je naravnost zapeljivo h klobutanju...

— Gospod doktor, vi se iz resnih stvari norčujete. Vaše tolmačenje je popolnoma napačno, kajti ta nauk velja za vse. Če bi ga val izpolnjevali...

— Bi bil nepotreben! Prav tako nepotreben, kakor vaš nauk o spolnosti! Da so vsi takšni, kakršni ste vi, bi bila najprej — do-

volite, da zelo konkretno povem — takšna tudi Tanja in nadaljnja posledica bi bila, da bi vaš mož bil samo — vaš.

— Temu ne oporekam. Vendar pa sta dva važna argumenta, ki mi velita ravnati prav tako, kakor sem ravnala. Prvi je, da Bojo zame kot spolno različno bitje ne obstoji, že davno ne. Česar ni, si pričarati ne morem.

Drugo pa izhaja iz prvega: da me Bojova spolna stran, ki jo morebiti očutje nasproti drugim ženskam, ne more tangirati zbog tega dejstva samega. Čakajte, da najdem primerno prispodobo... Recimo... Jaz sem posestnica ene milijarde dolarjev in Bojo nekega lepega dne daruje komurkoli kakšno mojo obleko, ki sem jo že davno zavrgla... Jaz se razjezim. Ali se morebiti razjezim, ker čutim zaradi grube tiste obleke takšno pomanjkanje? Ne zato, marveč zgolj zavoljo dejstva, ker sem jaz bila zakonita lastnica tiste obleke.

Tako je tudi z ljubeznijo. Resnična ljubezen ne sme in ne more zahtevati niti povračila, niti plačila. Ljubezen mora neobhodno imeti svoj sedež samo v — tistemu, ki ljubi... Spolnost? Priznam... je kakor retorta v kemiji.

— Rosa, teoretično imate prav, toda praksa govori dočista drugače.

— Vem. Praktično ljudi, ki bi res ljubili, ljubili razumete, vsaj do danes sploh ni. Jaz samo poskušavam ljubiti!

— Jaz, vidite, sem iz celo drugačnega jekla. Jaz bi svojo ženo na mestu ustrelil prav tako, kakor tisti Rus.

— Vse to me tembolj spodbuja k afirmaciji moje ljubezni, k zmagi duha nad materijo.

— Ali ne razumete, da vodi eventualno vtelesenje te vaše misli k rojstvu tiste zloglasne svobodne ljubezni, ki nekakšni javni hiši, dostopni vsem in vsakomur? Ali res ne razumete, da bi bilo to skrajno nemoralno, ker bi bilo nehigiensko?

— Vse to sem že pretehtala, skrbno tehtala, gospod doktor in sem ugotovila, da bi vtelesenje moje misli vodilo k smrti spolnosti kot užtku. Spolnost bi se izločila.

— Fantazija! Ni naravno. Edinole spolnost kot užitek je jamstvo spolnjenjavanja človeške družbe in — ohranitve človeške družbe.

— Če danes še ni naravno, more postati naravno jutri! Čemur pravite vi: naravno, ni nič absolutnega, marveč je docela relativno. Narava in naravno nestajata, se presnavljata, sta v vsaki dobi svojevrsta.

— Dovolj, dovolj! Zaradi pomirjenja moje vesti, gospod doktor, ju rešite in zavoljo tega, ker obojico tako zelo ljubim.

— Kako morete ljubiti Tanjo?

— Vse, prav vse, ki ljubijo Boja, imam rada. Ker vem, da ga Tanja zelo ljubi, ljubim tudi jaz njo zelo.

— Čudno, sestra! Začenjam verjeti v resnico vaših besed, ko bi le vsakdanje življenje ne govorilo povsem drugače!

— Vsakdanje življenje? Vsakdanje življenje je argument preteklosti, argument sedanjosti nam mora biti — bodoče življenje!

— Aforizem, ki ga podpisem, ker je morebiti nekoliko resničen, ker je prijetno slišati ga, a po njem naj živijo — drugi!

(Dalje prihodajš.)

čeli, kakor da te hočejo obesiti namesto mene... Ti ali pa jaz, to jim je vseeno, razumete?"

"All right!"

Sam Brown je z veliko ročnostjo osvobodil Mojzesa Shellyja vseh vrvi in Mojzes Shelly je z razumljivo naglico trdno privezal Sama Browna k vznožju bukve. Potem je skočil na konja in obljubil tovarišu, da ostavi žival pri baru Creek.

Medtem ko je obsojenec izginil z vso naglico, so pogasili ogenj na pristavi farmarja O'Learyja in šerif se je vračal s svojimi pomočniki proti bukvi. Bili so vsi utrujeni od dela z brizgalnicami in zdelo se je, da se jim zelo mudi izvršiti obsodbo. Tisti, ki je bil za rablja, je skočil prvi s konja in je splezal na drevo, da preizkusi voz.

Med tem je šerif, ki ni bil opazil zamenjave, nadomeščal odsotnega duhovna in je polglasno prebiral obredne molitve. Njegovi pomočniki so pomagali rablju dvigniti Sama Browna na vejo, s katere bi moral pasti v praznino. Popili so kakšen kozarec whiskyja in tudi oni niso, kakor šerif, opazili, da je Mojzes Shelly izginil. Kar se tiče Sama Browna, pa je bil najveselejši obsojenec na smrt, ki si ga moremo misliti. Žvižgal je in zdelo se je, da ga ceremonija zabava.

Ko je bil v ravnotežju na veji je dejal z nasmehom, ki mu je odkril bele zobe:

"Aha, prijatelji!... Šal mi pa ne boste zbijali, kaj?"

Komaj je izrekel te besede, ga je rabelj pahnul za ramena in Sam Brown je padel v praznino. Šerif je menil, da ga bo zagledal visečega dva metra od tal.

Toda kakšno presenečenje! Vrv, ki je bila v sredini brčkone preperela, se je pretrgala in obsojenec je padel v travo.

Tedaj se je Sam Brown, še ves omamljen od padca, na veliko začudenje vseh prisotnih, namrdnil z debelimi ustnicami kakor nevoljen otrok in dejal:

"O ne, tako pa ne! Če mi mislite takšne igrati, se bom pritožil pri režiserju!"

RAZNO

Nevarnost vitaminov

Ze delj časa prihajajo v promet razna živila in nasladi, pri katerih posebno poudarjajo bogastvo na vitaminih ter jih zaradi tega priporočajo kot vsakdanja prehranila. Ta propaganda zbujala potem v ljudstvu sodbu, da je naša vsakdanja hrana potrebna nekih dopolnil, ki jih morejo dati samo vitamini in posledica tega naziranja je, da ljudje kupujejo dotične vitaminske preparate.

Nedavno se je glede na močne tendence reklamne propagande za vitamine sestala "Komisija za izdajo avstrijske prehranske knjige" ter je s sodelovanjem strokovnjakov obravnavala problem vitaminskih izdelkov. Pri tem je ugotovila, da je popolnoma pravilno znanstveno naziranje, da so vitamini človeku neobhodno potrebni. Toda mešana hrana, kakor jo pri nas uživamo dan na dan, vsebuje te vitamine že v dovoljni meri. Sirovo sadje, sveža povrtnina in črni kruh imajo v sebi čisto dovolj vitaminov.

Iz tega razloga je odveč, da se povprečno zdrav človek še posebej zalaga z vitaminskimi preparati. Dokazano je celo, da nadpovprečna vitaminska hrana močno škoduje človeškemu organizmu. Eden najobličnejših vitaminov, edini, ki se lahko razpečava kot preparat, izživa pri nezmernem zauživanju celo obolenja obisti in žilja ter pospešuje povapnenje žil. Zato je poudarek v vitamini hrani potreben samo tam, kjer vodi pomanjkljiva hrana do žledčnih bolezni ali pa, kjer vitaminska hrana povzroča druga obolenja (rahitido, skorbut itd.)

Kaaver Ipsilanti se kremži pred zrakom, ki mu ga je natakark postavil na mizo in ki se mu ga je natakark postavil na mizo in zdi zelo majhen. Gostilničar pa napravi še to neprevidnost, da stopi pred gosta in ga vpraša dvomljivo: "No, kako se vam zdi moj zrezek?"

— "I, kako neki?" odvrne na vider mirno lačni možak, "vzdignil sem z vilicami krompirjev režen in zrezek se mi je izpod njega zarezal."

OPESANI?

Vijavajte Esorko: Vite življenje!

Če potrebujete hitro in moderno življenje, se redno prilepite na Esorko. Esorka je zdravilo, ki vam daje vsa potrebna sredstva za zdravje in vitalnost. Uporabite Esorko, da se vrnete k zdravju.

SEVERA'S ESORKA

NA POTU IZBOLJŠANJA.

"Peoria, Ill., 24. aprila. Veliko sem trpela na napetosti in glavobolu na zadnji strani moje glave. Bila sem omotična in iscrpana. Začela sem redno jemati Trinerjevo grenko vino, in sedaj vem, da sem na potu izboljšanja."

Mrs. Alice West.

TRINERJEVO GRENKO VINO je najsigurnejša pot iznebiti se žledčnih nerodnosti. Pri vseh lekarnarjih. Brezplačni vzorec od Jos. Triner Co., 1333 S. Ashland Ave., Chicago, Ill. (Adv.) Ad No. 4

PROBAK

DOUBLE EDGE BLADES

50¢ for 5 blades

1¢ for 10 blades

Sample Blade.. 10¢

PROBAK CORPORATION

666 FIRST AVENUE NEW YORK

Ljubezen do bližnjega

"Doselej sem deloval deset let med ljudžerci," je pripovedoval misijonar, "ali nikdar nisem nalezl med njimi na tolikšno sebičneže kakor po omikanih državah."

"No, seve, to je razumljivo. Kanibali so pač taki, da ljubijo svoje soljudi edinole zaradi njih samih."

famous the world over

Pinaud's Shampoo

Leaves your hair lustrous, healthy, and not too dry!

At your favorite store—or send for free sample to Pinaud, Dept. M, 220 E. 21 St., New York

NO EXCUSE FOR A "SPLITTING HEAD"

There's no need for an aching head to spoil your day. At the first warning think Dillard's Aspergen. Chew it a few minutes. Almost before you realize it, you have cleared the pain away. It's so simple as that—no trouble, and harmless—for Dillard's Aspergen is the new and easier way to take aspirin.

Dillard's Aspergen is the finest aspirin in existence. It is a pure aspirin, free from all harmful chemicals. It is the most effective and most pleasant way to take aspirin.

Keep a package of Aspergen on hand for quick, harmless relief from the pain of headache, neuritis, rheumatism, etc. It helps break up a cold, and soothes irritated throats, even such severe cases as follow tonsil operations. If your druggist does not have Dillard's Aspergen, send for free sample to Health Products Corporation, Dept. A, 113 North 13th Street, Newark, N. J.

PRODA SE po zelo nizki ceni bro urejena kmetija; lahko dohrani 7 glav goved, vse posloje skoraj novo; za natečajna pojava pisati na lastnika: Jurij Bahorik, Hraš, št. 4, Vinica, Slovenija, Jugoslavija. Ali pa na John Bahorik, City Bank Bldg., Youngstown, OH

From Youth to Age

There are three trying periods in a woman's life: when the girl matures to womanhood, when a woman gives birth to her first child, when a woman reaches middle age. At these times Lydia E. Pinkham's Vegetable Compound helps to restore normal health and vigor.

LYDIA E. PINKHAM'S VEGETABLE COMPOUND

"If you will fill in the coupon and mail to the Lydia E. Pinkham Medicine Company, they will be glad to send you a copy of Lydia E. Pinkham's Private Treat Book free of charge."

Name _____

Street _____

City _____ State _____

Zip _____

Zonite

For pyorrhea

For prevention against gum infections, use Zonite, the new powerful antiseptic. Also guards against colds, coughs and more serious diseases of nose and throat.

"THAT LITTLE GAME" Inter-Staff Cartoon Co., N.Y.—By B. Link

YOU KNOW HOW IT FEELS, BROTHER, WHEN YOU PLAY WITH A STRANGE BUNCH FOR THE FIRST TIME AND THEY DIVE INTO CHOSEN SEATS AND YOU HAVE NO CHOICE

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, kalendarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarna. Cene smerne, unijsko delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ZELJO TUDI VSA UST MENA POJASNILA

Maurice Dekobra: SREČNI OBEŠENEO

Bilo je v enem tistih mestec na Zapadu Zedinjenih držav, v katerih obekajo brez posebnih formalnosti tatove živine. Pravico z velikim "P" predstavlja šerif, ki mu pomaga zbor porotnikov. Razprave niso dolge, obsodbe izrekajo na brzo roko in jih izvršujejo najdlje štiri in dvajset ur pozneje.

Zamorec Mojzes Shelly, hlevnar na Mac Gregorjevi pristavi, se je okrvil z neodpušljivim grehom: zbrisal je ognjeni žig na boku enega izmed bikov in je skuhal prodati žival nekemu Mehicanu, ki mu je bil ponudil sto dolarjev plačila za tatvino.

Sel iz Santa Fe je izval komplot in je zaupal svoj sum ravnateljju baru Creeka. Takoj so obvestili šerifa in takoj so pripravili lov na živega človeka. Mehican je izginil in Mojzes Shellyja, ki ga je bil ujel z lasom neki Mac Gregorjev cowboy, so obsodili na smrt z obešenjem.

V naši stari Evropi, v kateri koraka gospa Pravica s pomočjo bergelj, bi trajala takšna reč štiri mesece. Tam, na Divjem zapadu, so jo uredili v štirih dneh.

Zato bi se moral Mojzes Shelly pokoriti za svoj greh v tistem lepem jutru, ob zarji. Običaj je zahteval, naj ga obesijo na vejo debele bukve na severu mesteca.

Serif in njegovi pomočniki so puhali dim iz svojih pip v svežem vetriču, ki je vel od Skalnatega pogorja. Čakali so potrpeljivo na obsojenca. Hipoma sta

se pojavila dva jezdeca na cesti, dva cowboys s pristave gospoda Mac Gregorja, ki sta držala verigo, na katero je bil zamorec priklenjen.

Rabelj je prevzel obsojenca, ki je molče sklonil glavo, in med tem ko mu je zavezoval roke in noge, je šerif začel z običajnim ceremonialom.

"Obtoženec, ali ste vi pravi Mojzes Shelly?"

"Da, gospod šerif."

"Ali bi še kaj pripomnili, preden se izvrši sodba, ki jo je izreko sodišče?"

"Ne, gospod šerif."

"Tedad ostanete na vislicah, dokler vas ne vzame smrt, kakor hoče pravični zakon te države."

Serif se je obrnil do rablja in zaključil:

"John, sprejmite ujetnika."

Shellyjeve minute so bile štete. V kratkem bi se zazibalo njegovo telo otrplo pod listjem bukve. Ni imel ničesar več upati na tej zemlji. Nenadoma se je oglašila plat zvona, potem druga, potem tretja. V mestu je bil izbruhnil požar....

Dolžnost je velela šerifu, da bi moral steči s svojimi pomočniki k brizgalnam.

"Ostavite obsojenca, priveznega z vrvo pod drevesom pravice," je ukazal. "Povrnemo se, ko pogasimo požar.... Na konje, tovariši!"

Možje, ki so predstavljali zakon, so izginili na tren v gostem vrtnecu prahu in Mojzes Shelly je ostal pod bukvo kakor pes, ki je privezan k svoji kočiji.

Njegove misli niso bile prav nič vesele. Ogledoval je vrv, vejo, stisnjene voze in je ugotovil, da

je nemogoče pobegniti — kar se prikaže zamorec, ki je bil obločen kakor on v rdečo srajco in rumene hlače. Pridirjal je na konju, se ustavil pred bukvi in skočil na tla.

"Lej...." je vzkliknil novodoalec začuden. "Kaj pa delaš, prijatelj?"

Nenadna misel je vzklikla v možganih Mojzesa Shellyja. Zamejal se je na široko in namignil drugemu zamorecu, naj se mu približa. Potem je menil zaupno:

"Delam za kinematograf."

"Za kinematograf?"

"Da.... Družba snema prizor z Rio Jimom, ki je glavni igralec.... Ravnatelj me je najel, da bi predstavil obešenca.... Vsakokup po deset dolarjev. Dobra kupčija, kaj ne?"

Zamorec, ki je bil vzel udno pod pazduho, si je prižgal cigareto in videti je bilo, da ga stvar zanima.

"Deset dolarjev vsakokrat in samo za to, da igraš obešenega zamorca.... To bi ugajalo še meni, veš.... Ali bi bilo mogoče spregovoriti kakšno besedo z družbo?"

Mojzes Shelly je malce pomislil, nato je zaspeetal svojemu rojaku na uho:

"Poslušaj.... Druga družba mi je ponudila petnajst dolarjev na dan. Ali hočeš prevzeti moje mesto tu?"

"Takoj prijatelj."

"Kako ti je ime?"

"Sam Brown."

"Dobro, dečko, razveži me in si natakni to zanko okoli vratu. Ko pridejo operatorji, bodo po-